

media-education to the pedagogical environment. The study deals with some results of initial stage research regarding the media-competency of school teachers staff of Kharkov Gymnasium № 14.

Key words: media education, media competence, critical thinking.

Стаття надійшла до редакції 25.03.2013 р.

Прийнято до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Чиж О. Н.

УДК 373.2.016:51

Г. О. Шматченко

**ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ
ПІДВИЩЕННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ЩОДО
ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОГО РОЗВИТКУ СТАРШИХ
ДОШКІЛЬНИКІВ**

Останні вимоги щодо інформатизації освіти вимагають істотних змін у педагогічній теорії і практиці навчально-виховного процесу. Традиційні засоби передачі інформації все частіше поступаються широкому використанню інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). У постійно змінних умовах світу вдосконалення технологій інформатизації, забезпечення впровадження ІКТ у всі ланки освіти, починаючи з дошкільної, є одним з пріоритетних напрямків розвитку освіти.

Водночас, проблема підвищення компетентності вихователя у процесі логіко-математичного розвитку набуває все більшого значення. Сучасні педагоги повинні не тільки вміти користуватися комп'ютером і сучасним мультимедійним обладнанням, а й створювати власні освітні ресурси, широко використовувати їх у педагогічній діяльності. Разом з цим виникає потреба звести до мінімуму стихійність постійно зростаючого інформаційного впливу, більш конструктивно підходити до роботи над формуванням логіко-математичних понять, віднайти резерви для професійного самовдосконалення і саморозвитку, виділяти корисну інформацію з загального інформаційного потоку [1, 2].

Оскільки виникає протиріччя між вимогами сучасної освіти до професійної компетентності вихователів дитячих садків і обмеженістю засобів її реалізації, метою статті є дослідження інформаційно-комунікаційних технологій як засобу підвищення компетентності вихователів сучасних дошкільних закладів щодо логіко-математичного розвитку старших дошкільників.

Компетентність і компетенція є взаємодоповнюючими і взаємообумовлюючими поняттями. Компетентність як і компетенція є

інтегральною характеристикою особистості, здобутими нею якостями, де узагальнюючою категорією понять є діяльність [3, с. 22 – 23]. Тобто компетенція є сферою відношень, що існують між знаннями та дією у практичній, професійній діяльності вихователя дошкільного навчального закладу.

Інноваційний підхід до підвищення компетентності вихователів щодо організації логіко-математичного розвитку вимагає спрямованості навчально-виховного процесу на переорієнтацію з процесу на результат освіти в діяльнісному вимірі, зміщення акценту з накопичення нормативно-визначених знань, умінь і навичок на практичну організацію і розвиток у дітей здатності, застосовувати досвід успішних дій у конкретних ситуаціях.

У інваріантній частині Державного стандарту дошкільної освіти України, що реалізується державними програмами виховання та навчання дітей дошкільного віку логіко-математичному розвитку відводиться одне з пріоритетних місць у навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу []. Особливо це стосується старшого дошкільного віку, як найбільш сенситивного для засвоєння логіко-математичних знань і умінь.

Аналіз державних програм, ознайомлення зі змістом навчальних посібників дає можливість стверджувати, що в процесі організації логіко-математичного розвитку вихователі дошкільних навчальних закладів існують певні труднощі:

- зростання інформаційного потоку, що визначає обмеженість можливостей традиційних інформаційних технологій;

- обмежений об'єм знань з організації логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку (незнання механізмів формування логіко-математичних понять, структури логічного мислення дітей старшого дошкільного віку; обмеженість шляхів логіко-математичного розвитку в сучасному дошкільному навчальному закладі; недостатня кількість методичних посібників, наочного матеріалу; відсутність інноваційних нових методів та прийомів для досягнення поставлених задач);

- неможливість оперативно отримувати інформацію зі світових інформаційних ресурсів;

- відсутність можливостей регулярного обміну досвідом з іншими педагогами як у межах країни, так і за кордоном.

Рішення поставлених завдань можливо за умови використання широких можливостей новітніх інформаційно-комунікаційних засобів – від персональних комп'ютерів, до глобальних зв'язків Інтернет.

У сучасній науковій літературі термін „Інформаційно-комунікаційні технології” використовується досить широко і позначає у одному випадку певну наукову спрямованість, у іншому – конкретний засіб роботи з інформацією [5, с. 12]. Отже, це і сукупність знань про засоби роботи з інформаційними ресурсами, і безпосередні засоби збору,

оброблення і накопичення інформації, призначені для її передавання і отримання нових знань про досліджувану проблему. Миттєве входження до сучасного життя інформаційно-комунікаційних технологій стало можливим завдяки широкому розповсюдженню персональних комп'ютерів і створенню глобальної мережі Інтернет [5, с. 5]. Спеціалістами вже у 50 – 60 р.р. ХХ ст. відмічалася важлива риса програмного забезпечення комп'ютера – можливість обробляти і утримувати в пам'яті велику кількість інформації, що відкриває широкі горизонти для самоосвіти, оновлення методичних і організаційних аспектів навчально-виховного процесу [6, с. 47].

Серед українських дослідників, що висвітлювали питання застосування інформаційно-комунікаційних технологій в процесі підвищення педагогічної компетентності вчителів дошкільних закладів – С. Іванова, Н. Кириченко, О. Кореганова, Г. Лаврентьєва [6] та ін., натомість питанню формування ІКТ-компетентності вчителів дошкільної освіти щодо логіко-математичного розвитку гідної уваги не приділялось. Аналізуючи роботи, присвячені впровадженню ІКТ в дошкільну освіту, ми визначили, що за десятиріччя інформатизації накопичено багатий досвід розробки ІКТ засобів навчання, зокрема персональний комп'ютер і програмне забезпечення до нього, електронні підручники, електронні енциклопедії і словники, презентації, програми-тренажери, контролюючі програми, мультимедійне обладнання, але провідну роль в підвищенні компетентності вчителів щодо логіко-математичного розвитку відіграє мережа Інтернет, як широка універсальна інформаційна система, що здатна поєднатися з різноманітними напрямками освітньо-виховного процесу.

У глобальній мережі Інтернет існує велика кількість інформаційних сайтів, одним з напрямків яких є логічний і логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку. Слід зазначити, що у великому інформаційному просторі вчителям важко орієнтуватися, складно відрізнити достовірну, перевірену інформацію від такої, що не відповідає програмовим вимогам, Державному стандарту дошкільної освіти, нормативно-правовим документам. Отже, без достовірних знань компетентність щодо логіко-метематичного розвитку неможлива, проте не кожне знання призводить до підвищення компетентності.

З огляду на це, виникає необхідність розглянути найбільш відомі Інтернет сайти, на сторінках яких міститься інформація з логіко-математичного розвитку дітей старшого дошкільного віку, і визначити доцільність використання запропонованої інформації для підвищення власної компетентності вчителя.

Всі Інтернет ресурси з проблеми поділяються на кілька видів в залежності від інформаційного навантаження: теоретичні, практичні, теоретико-практичні, навчальні. Розглянемо на конкретних прикладах можливості їх застосування для підвищення компетентності щодо логіко-

математичного розвитку в різних видах професійної діяльності вихователів.

Найбільшими представниками українських і російських сайтів, що присвячені теоретичному висвітленню проблем організації освітнього процесу в дошкільних навчальних закладах є сайти „Детский сад. Р” [7], „Социальная сеть работников образования” [8], сайт розвиваючого центру „Адалін” [9]. На сторінках сайтів проблемі логіко-математичного розвитку присвячені понад двадцять статей українських і зарубіжних науковців, методистів, вихователів, зібрано велику кількість електронних методичних видань. Перерахований матеріал буде доцільним як для підвищення власної компетентності, так і у роботі з батьками, під час організації батьківських зборів, індивідуальних консультацій, написанні інформаційних листів. Часто педагоги і батьки невірно визначають структуру логіко-математичного розвитку, випускаючи з уваги логічний компонент на користь математичного, тому виникає необхідність звертатися до електронних бібліотек, що містять підручники, навчально-методичні посібники з організації логіко-математичного розвитку.

Так, на сайті „Детский сад. Ру” [7] представлено змістовну електронну бібліотеку призначену як для дітей дошкільного віку, так і для вихователів дошкільних навчальних закладів. Сайт надає можливість безкоштовної роботи з дослідженнями у галузі когнітивної і вікової психології, особливостями і структурою дитячого мислення (зокрема логічного мислення), механізмом засвоєння основних логічних понять. Електронна бібліотека постійно поповнюється навчальними посібниками, орієнтованими на студентів педагогічних вузів, різноманітною дитячою літературою.

Велику допомогу для підготовки вихователів до педагогічних годин, консультацій, семінарів з проблем логіко-математичного розвитку в між атестаційний період, а також при підготовці до атестації, узагальнення власного педагогічного досвіду може надати один з найбільших сайтів російського походження, орієнтований на розвиток електронного навчання і освіти в цілому „Социальная сеть работников образования” [8]. Представлена на сайті інформація охоплює всі ланки сучасної освіти, починаючи з дошкільної. Логіко-математичному розвитку присвячена велика кількість статей, у яких розглядається шляхи і засоби інтелектуального розвитку дошкільників під час занять з формування елементарних математичних уявлень, реалізація інтеграції логіко-математичного розвитку в різні види діяльності дошкільників (ігрову, художню, комунікативну, трудову, самостійну), моделювання як одного з засобів логіко-математичного розвитку. На сайті „Социальная сеть работников образования” і сайті розвиваючого центру „Адалін” [9] також подано діагностуючі методики для дітей різного віку, авторські програми логіко-математичного розвитку.

Молодим спеціалістам, що працюють з дітьми старшого дошкільного віку корисними будуть сайти, що містять практичний

матеріал для організації логіко-математичного розвитку дітей (конспекти занять, ігри логіко-математичного спрямування, наочний матеріал). Фрагменти та повні конспекти, сценарії та ігри значно полегшать власну підготовку до проведення занять з логіко-математичного розвитку, свят, педагогічних рад. Представниками ресурсів що містять велику кількість готового практичного матеріалу є сайти „Развитие ребенка” [10], „Дети сети” [11]. На сторінках сайтів представлено як ресурси спрямовані безпосередньо дітям дошкільного віку (розвиваючі логічні флеш ігри, онлайн-ребуси, логічні задачі, кросворди), так і методичні рекомендації вихователям, спрямовані на ознайомлення дітей з геометричними фігурами, цифрами, основними логічними операціями, кольором, величиною, орієнтуванням у просторі і часі, розвиток дрібної моторики і швидкості реакції.

Більш потенційні можливості для підвищення компетентності вихователів щодо формування логічних і математичних знань мають сайти теоретико-практичної спрямованості, у яких поєднано теоретичні статті, доповіді, методичні рекомендації для вихователів і практичні наробки з логіко-математичного розвитку дітей старшого дошкільного віку. Так, інформація викладена на сторінках сайтів „Планета детства” [12], „Все для детского сада” [13], „Мааам.ру” [14] буде корисною при підготовці вихователів до семінарів-практикумів, методичних об’єднань, „круглих столів”, метою яких є обмін досвідом, творчими ідеями, досягненнями щодо логіко-математичного розвитку

Велике значення має можливість обміну досвідом, яка надається сайтами „Планета детства” [12], „Все для детского сада” [13] у вигляді форумів, чатів, проведення дистанційних семінарів, конкурсів, опитувань. Особливо цінним є можливість обміну досвідом не тільки в межах власного регіону, а у межах країни, держави і, навіть, міжнародні консультації, оскільки пов’язує між собою вихователів різних регіонів, областей, країн. Кожен з сайтів має власний стиль і зміст, створює позитивний імідж, розрахований на різні категорії відвідувачів.

Зручним для підвищення власної компетентності щодо логіко-математичного розвитку в сучасних умовах дефіциту вільного часу є дистанційне навчання педагогів, відповідні навчальні он-лайн курси, що розробляють російський сайт „Волшебный сад детства” і український Інтернет журнал „Планета детства” [12]. Дистанційні курси, запропоновані цими сайтами присвячені теорії організації часу і ефективності його використання, що є обов’язковою умовою успішності, мовленнєвому, художньо-естетичному, логіко-математичному, соціально-особистісному розвитку дітей дошкільного віку. Можливості сучасної дистанційної освіти не тільки підвищують особисту професійну компетентність, а й виховують самоорганізацію, здатність самостійно приймати рішення.

Отже, проаналізувавши специфіку ІКТ для підвищення компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів, можна

виділити наступні можливості Інтернет ресурсів щодо логіко-математичного розвитку старших дошкільників:

- інтенсифікація освітнього процесу, створення методик, спеціально зорієнтованих на підвищення компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів щодо логіко-математичного розвитку;

- швидкісний зворотній зв'язок між користувачем і засобами ІКТ, що визначає реалізацію інтерактивного діалогу;

- віртуалізація теоретичної інформації про логіко-математичний розвиток (наочна демонстрація відео занять, семінарів, дидактичного матеріалу);

- архівування і збереження великих об'ємів інформації з можливістю легкого і швидкого доступу до неї, її передачі, тиражування;

- автоматизація процесу інформаційно-пошукової діяльності в межах України і за кордоном;

- автоматизація інформаційної діяльності і інформаційних відносин між учасниками освітнього процесу за допомогою локальних і глобальної комп'ютерних мереж.

Таким чином, можна стверджувати, що інформаційно-комунікаційні технології мають великі потенційні можливості для підвищення компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів щодо логіко-математичного розвитку дітей старшого дошкільного віку. ІКТ як засіб підвищення компетентності вихователів може сприяти вирішенню завдань оновлення змісту логіко-математичної освіти, сприяти високій якості навчально-виховного процесу, репрезентації змісту логіко-математичної освіти для інтенсифікації освітнього процесу, розвитку професійно важливих якостей вихователів дошкільних навчальних закладів на базі врахування механізмів і явищ сприйняття та засвоєння навчальної інформації.

Список використаної літератури

- 1. Плетеницька Л. С.** Логіко-математичний розвиток дошкільників / Л. С. Плетеницька, К. Л. Крутій. – Запоріжжя : ЛПРС, 2002. – 156, [2] с.
- 2. Носова Е.** Логика и математика для дошкольников / Е. Носова, Р. Непомнящая. – Санкт-Петербург: Детство-Пресс, 2002. – 95 с.
- 3. Старченко В.** Логіко-математичний аспект дошкільної освіти / Валентина Старченко // Дошкільне виховання. – 2005. – №7. – С. 19 – 21.
- 4. Захарова И. Г.** Информационные технологии в образовании [Учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений] / И. Г. Захарова. – Москва : „Академия”, 2003. – 192 с.
- 5. Информационные и коммуникационные технологии в образовании: учебно-методическое пособие.** / [И. В. Роберт, С. В. Панюкова, А. А. Кузнецов, А. Ю. Кравцова; под ред. И. В. Роберт]. — Москва : Дрофа, 2008. — 312 с.
- 6. Детский сад.** Ру [Електронний ресурс]. — Режим доступу до сайту : <http://www.detskiysad.ru>
- 7. Социальная сеть работников образования** [Електронний ресурс]. — Режим доступу до сайту : <http://nsportal.ru>

8. Сайт розвиваючого центра „Адалин” [Електронний ресурс]. — Режим доступу до сайту : <http://adalin.mospsy.ru> **9. Развитие** ребенка [Електронний ресурс]. — Режим доступу до сайту : <http://www.razvitierobenka.com> **10. Сайт** „Дети сети” [Електронний ресурс]. — Режим доступу до сайту : <http://www.detiseti.ru> **11. Український** Інтернет журнал „Планета детства” [Електронний ресурс]. — Режим доступу до сайту : <http://planetadetstva.net> **12. Все** для детского сада [Електронний ресурс]. — Режим доступу до сайту : <http://dohcolonos.ru> **13. Мааам.** ru. [Електронний ресурс]. — Режим доступу до сайту : <http://www.maaam.ru>

Шматченко Г. О. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб підвищення компетентності вихователів щодо логіко-математичного розвитку старших дошкільників.

У статті розкрито поняття „компетентність” і „компетенція” педагога, взаємозв’язок між цими поняттями, визначено труднощі з яким стикається сучасний вихователі під час організації логіко-математичного розвитку старших дошкільників в умовах глобальної інформатизації освіти. Розглянуто можливостей використання інформаційно-комунікаційних технологій як засобу підвищення компетентності вихователів щодо логіко-математичного розвитку дітей старшого дошкільного віку.

Ключові поняття: інформаційно-комунікаційні технології, сайти мережі Інтернет, логіко-математичний розвиток, педагогічна компетентність, старший дошкільний вік.

Шматченко Г. А. Информационно-коммуникационные технологии как средство повышения компетентности воспитателей относительно логико-математического развития старших дошкольников

В статье раскрыты понятия „компетентность” и „компетенция” педагога, взаимосвязь между ними, определены трудности, с которым сталкивается современный воспитатель при организации логико-математического развития старших дошкольников в условиях глобальной информатизации образования. Рассмотрены возможности использования информационно-коммуникационных технологий как средства повышения компетентности воспитателей относительно логико-математического развития детей старшего дошкольного возраста.

Ключевые понятия: информационно-коммуникационные технологии, сайты сети Интернет, математическое развитие, педагогическая компетентность, старший дошкольный возраст.

Shmatchenko G. O. Information and Communication Technologies as a Means to Enhance the Capacity of Educators on Logical-Mathematical Development of High Fives

The article explores the concept of „competence” and „competence” of the teacher, the relationship between these concepts are defined difficulties faced by modern educator in organizing logical-mathematical development of high fives in the global information education. We consider the possibilities of using ICT as a tool for capacity building of educators on logical-mathematical development of preschool children.

Key words: information and communication technologies, sites on the Internet, logical-mathematical development, pedagogical competence, preschool age.

Стаття надійшла до редакції 02.04.2013 р.

Прийнято до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – к. п. н., доц. Желанова В. В.